

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

AL-FARABI KAZAKH
NATIONAL UNIVERSITY

ХАБАРШЫ

ШЫҒЫСТАНУСЕРИЯСЫ

ВЕСТНИК

СЕРИЯ ВОСТОКОВЕДЕНИЯ

BULLETIN

ORIENTAL SERIES

4(79) 2016

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университету
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
"E-mail: bakitnur76@mail.ru

Қытай-қазақ тілінде де жай сөйлесімдер бастауыш-баяндауышты жәнс бастауыш-баяндауыш емес болып бөлінсді. Қытай-қазақ тілі бастауыш-баяндауыш емсс жай сөйлем, зат ссімді, сын ссімді, стістікті жәнс одағайлы сөйлсм болып бөлінсді. Екі тілдс де атаулы сөйлем, жаксыз сөйлсм осы топтан кездсссді. Міне бұл қытай-қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлсмнің үксас жақтары. Сонымен бірге скі тілдсгі жай сөйлсмдер қолданысы мсн интонацияға байланысты хабарлы, сұраулы, лепті, бұйрықты сойлсмдер деп бөлінеді, тіпті сұраулы сөйлемнің түрлері түгслдсй үксайды, қытай-қазақ тіліндс де риторик сұраулы сойлсм, талғаулықты сұраулы сөйлсм, срекшс сұраулы сөйлсм, болымды-болымсыз сұраулы сөйлем

бар, оларды қатар қойып салыстыруға әбден болады.

Қытай-қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыш сөйлем, етістік пен сын есімнен жасалған сөйлемдерді өзара салғастыруға болады, қазақ тіліндегі есптік жалғаулары арқылы жасалған сөйлемдер қытай тіліндегі етістік толықтауышты сөйлемге ұқсайды. Біз бұдан екі тілдің бастауыш-баяндауыштық сөйлемі құрылымымен реттәртібі жағынан ұқсас жағы да ұқсамайтын жері де бар екенін білеміз.

Қазіргі қазақ-қытай тілдерінде бастауыш-баяндауыштық сөйлем өте жиі қолданыста болғандықтан, көптеген грамматика ғалымдарының жете назарындағы үлкен мәселе. Ғалымдар көптеген етістіктерге қол жеткізді, алайда тағы бірталай мәселе талас тудыруда, сондықтан да ішкерілей зерттеуді қажет етеді. Екі тілдегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемде сакталып отырған мәселелерге тоқталсам: Екі тілдегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемді түрге бөлу жағында ұқсастықтар бар. Сөйлем құрылымы, сөйлем қызметі, сөз жасам, сөз тіркесінің құрылымы, сөйлемнің байланысу тәсілі жағында пікір алауыздығы бар. Қытай-қазақ тілін салғастыра зерттеуде қытай тілінің баяндау үлгісі және ондағы сөз таптарын салғастыра зерттеу керек. Қытай тілінің жалаң буынды және сабақты етістік көбінде соңына толықтауыш алып жүреді. Егер толықтауыш соңына алмаған жағдайда соңына толықтырғыш не пысықтауыш келеді. Ал қазақ тілінде етістіктің райлары бар, ал қытай тілінде етістікте рай болмайды.

Қытай-қазақ тілінде бастауыш-баяндауыштық сөйлемдерді түрге жіктеу жағында грамматика ғалымдары XX ғасырдың басынан бері қарай зерттеп сан түрлі көзқарас айтқан. Бүгінгі күнде бір жүйеге жакындады, екі тілдегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемді түрге бөлу жақтағы ұқсастыққа тоқталып өтсек: Лин Шияң ми 1990 жылғы «Қазіргі қытай тілі» (ана тілі баспасы) мен Фу Хуй жүн 2004 жылы құрастырған «Қазіргі қытай тілі» (Шанхай мәдениет-көркем өнер баспасы) кітабында бастауыш-баяндауыштық сөйлем; зат есімді баяндауыштық сөйлем (43иИФ.іЕіРИО), етістікті баяндауышты сөйлем, (аййИтФ.іЕііі^) сын есімді баяндауышы сөйлем, (Л^ііЛФ.Ііп^і) бастауыш-баяндауыш сөз тіркесінен жасалған бастауыш-баяндауышты сөйлем (Іініңі^О) деп түрлерге бөлінеді. Бастауыш-баяндауышты сөйлемнің срекше сөйлем үлгілері С-Нғ^М'М) деп желілес етістікті сөйлем, (ji^jli) ҚОС міндетті сөйлем, (^tio'wj) қос толықтауышты сөй-

лем, Ш'Й-и)) 'Ж'эріпті сөйлем, (ffi'f^J) 'І\$'эріпті сөйлем, (^'f'^J) болмысты білдіретін сөйлем 40А^) деп бөлген.

Лу Пу бо 2001 жылғы «университет тіл-әдебиеті» Ухан университеті баспасынан шыққан кітабында жоғарыдағы ғалымдарға тағы бір көзқарасын қосқан, ол мүмкіндік етістігін (ШШ Z^jioj) срекше бастауыш-баяндауыштық сөйлем деп толықтырған. Шүй Шау жиян, Пон Шияу жоғарыдағы ғалымдардың көзқарасын қайталайды. Шин Фу и, У Жын го 2005 жылы бірлесіп құрастырған «Филологияға кіріспе» атты оқулықта басқаша көзқарасын білдіреді, бұнда бастауыш-баяндауыштық сөйлемді қос мүшелі сөйлем деп көрсете отырып, баяндауышты сөйлем және тұлғалық есім сөздерден жасалған сөйлем деп бөлді. Қытай тілінде баяндауыштың соңына сөздің толықтауышқа және оның бар-жоғына қарап толықтауышсыз, жалғыз толықтауышты, қос толықтауышты деп жіктесен, сонымен бірге срекше сөйлемдер бар деп бастауыш-баяндауыш сөз тіркесінен жасалған бастауыш-баяндауышты сөйлем, болмысты білдіретін сөйлемдер деп бөліп көрсеткен. Шин Пу и 2011 жылы жазған «Қытай тілі филологиясы» атты кітабында бастауыш-баяндауышты сөйлемнің ішіндегі етістік баяндауышты сөйлемнің өте жиі қолданылатынын, оның қамтитын мазмұны сан алуан, түрлері мол әрі күрделі екенін айтқан. Бұндағы баяндауыш болатын етістік сипатты сөздердің күрделі болып келетінін жазады.

Ал қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемді бөлуде, 1967 жылы М. Балақасов, А. Ыскаков, Т. Қордабасов, А. Хосенов қатарлы грамматика ғалымдары қазақ тілінің жай сөйлемін бір сөйлем мүшесі және қос сөйлем мүшесі деп бөлді. Мұндағы олардың бір сөйлем мүшесі дегені жақсыз сөйлем болса, қос сөйлем мүшесі дегені жақты сөйлем. Аталмыш ғалымдар жай сөйлемді тағы хабарлы, сұраулы, лепті, бұйрықты сөйлем деп бөлді. К. Ахановтың «Қазақ тілі грамматика теориясы» (Алматы, 1996 ж.) кітабында, жай сөйлемдерді ішкі грамматикалық ерекшелігіне қарай хабарлы, сұраулы, бұйрықты, лепті, жақты, жақсыз, атаулы, жайылма, жалаң, толымды, толымсыз сөйлемдер деп бөлген. Қазақ тілін зерттеуші қытай ғалымы Ян Лин «Қазіргі қазақ тілінің құрылымын зерттеу» (Шинжаң университеті баспасы, 2002 ж.) кітабында жай сөйлемдерді тұраулы мүшелердің қатысу-қатыспауына қарап, жалаң және жайылма сөйлем. Сөйлем мүшелерінің санына қаран, толымды және толымсыз сөйлем, сөйлемдегі бастауыштың бар-жоғына қарап, бастауыш-

ты сөйлем және бастауышсыз сөйлем, сөйлемдегі баяндауыштың жағының болымды, болымсыздығына қарап, жакты және жаксыз сөйлем, сөйлемді тілдік ортаның ерекшелігіне қарап атаулы сөйлем деп бөлген. Аманжолов. «Қазіргі қазақ тілі грамматикасы». Алматы, «Мектеп» баспасынан шыққан, 2004 жылғы кітабында: жакты және жаксыз сөйлем. Жалаң жонс жайылма сөйлем. Толымды жонс толымсыз сөйлем болып алты түрге бөлінді. С. Арпабсков 2004 жылғы кітабында жай сөйлемді жакты және жаксыз, толымды және толымсыз, жалаң және жайылма деп түрлерге жіктейді.

Біз қытай тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің түрін жіктесуде Хуан Борың, Лияу Шуйдонның «Қазіргі қытай тілі» 2004 жылғы үшінші рет қайта басылған осы кітаптағы түрге жіктеуді зерттеу барысында негізге алдық. Бұнда бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің құрылымымен сөйлем үлгілерінің ұқсамауына байланысты, зат есімді баяндауышты сөйлем, стістікті баяндауышты сөйлем (стістікті баяндауышты сөйлем өз ішінде, желілсе стістікті сөйлем, қос міндетті сөйлем, қос толықтауышты сөйлем, '•ftl' әріпті сөйлем, 'M' әріпті сөйлем, болмысы білдіретін сөйлем) сын есімді баяндауышты сөйлем, бастауыш-баяндауыш сөз тіркесінде жасалған бастауыш-баяндауышты сөйлем болып бөлінді деп көрсеткен. Ал қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемдерді түрге бөлуде С. Аманжолов, А. Аманжолов, Г. Қосымова қатарлы грамматика ғалымдарының еңбегін негізге алдық. С. Аманжолов, А. Аманжолов, Г. Қосымованың «Қазақ тілі» (Алматы: «Мектеп» баспасы, 2012 ж.) қазіргі қазақ тіліндегі жай сөйлемдерді құрылымына қарай жакты сөйлем (бастауышты сөйлем) және жаксыз сөйлем (бастауышы жоқ, баяндауыш сөйлемнің иесі болып тұрған сөйлем) жайылма сөйлем (сөйлемде косымша сөйлем мүшелері де бар сөйлем) жалаң сөйлем (сөйлемдегі негізгі сөйлем мүшелерінен жасалған сөйлем), толымды сөйлем (сөйлемде ой толығымен айтылған сөйлем), толымсыз сөйлем (сөйлемде ой толығымен айтылмаған, кейбір мүшелер түсіп қалатын сөйлем), атаулы сөйлем (жалқы есімдерден жасалған сөйлем) деп жіктеген. Екі тілдегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемді бірге бір салыстыруға келмейді. Қытай-қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің ұқсастығы: Қытай-қазақ тіліндегі баяндауыш, толықтауыштың рет тәртібі ұқсамайды, алайда меңгеру-меңгерілу жағы ұқсайды. Қытай-қазақ тіліндегі жай сөйлемдердің құрылымдық түрлері негізі-

нен ұқсайды. Қазақ тілінде сөйлемнің тұрлаулы мүшелерінен жасалған жай сөйлем түрі жалаң сөйлем деп аталады. Сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерінен жасалған жай сөйлем түрі жайылма сөйлем деп аталады. Сөйлемдегі бастауыштың көріну және көрінбеуі маңызды емес, баяндауыштың қаншасыншы жақта тұруына қарап, бастауыш белгілі болған сөйлемді жакты сөйлем дейміз. Сөйлемде баяндауыштың қай жақ екені белгісіз, бастауышы көрінбейді, алайда логикалық жақтан бастауышты білуге болады. Бұндай сөйлемді жаксыз сөйлем дейміз.

Толымды сөйлем: Сөйлемге қатысты барлық сөйлем мүшелері толығымен қатысқан сөйлемді толымды сөйлем дейміз. Бұндай сөйлемде тұрлаулы және тұрлаусыз мүше деп бөлмейміз.

Толымсыз сөйлем: Сөйлемге қатысты барлық сөйлем мүшелері толығымен қатыспайтын сөйлемді толымсыз сөйлем дейміз. Бұндай сөйлемде сөйлемге қатысты кейбір сөйлем мүшесі түсіп қалады. Бұл сөйлемде бұйрық, ұран, ой толықтыру, көңіл-күй бейнеленеді.

(1) Қазақ-қытай тіліндегі бастауыш-баяндауыштық емес сөйлем өз ішінен зат есімді, сын есімді, стістікті, одағайлы сөйлем болып бөлінді.

Бұл қытай-қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің ұқсастығы.

(2) Қытай тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің есім сөздерден жасалған түрін, екі тілде бірге-бір салыстыруға болады. Қазақ тіліндегі септік жалғаулары арқылы жасалатын бастауыш-баяндауыштық сөйлем қытай тіліндегі етістік толықтауышты, стістік баяндауышты сөйлемге ұқсайды.

Мысалы 我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Оның әкесі дәрігер. 我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Білім - күш.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Аmandык бірінші, жұмыс екінші.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Ынтымак-күш.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Оның мамасы мұғалім.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Мықты денсаулық дене шынықтыруда.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Достык бірінші, жарыс екінші.

(3) Бастауыш-баяндауыштық сөйлем қазақ-қытай тілінде де бар, оларды салыстыруға болады.

Мысалы: Я 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Қазақтың болашағы нұрлы.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Оның сөйлеу қабілеті менен мықты.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Қазіргі жастардың болашағы нұрлы өрі көркем.

我 的 儿 子 是 一 名 大 学 生 Студенттерінің болашағы нұрлы.

ты сөйлем және бастауышсыз сөйлем, сой-лсмдсі баяндауыштың жағының болымды, Гюлымсыздығына қарап, жакты және жаксыз сойлем, сөйлсмді тілдік ортаның ерекшелігі-мс қарап атаулы сөйлем дсп бөлген. Аманжолов. «Қазіргі казак тілі грамматикасы». Алматы, «Мсктеп» баспасынан шыққан, 2004 жылғы кітабында: жакты және жаксыз сөйлсм. Жалаң және жайылма сойлсм. Толымды және толымсыз сойлсм болып алты түрге бөлінді. С. Арпабсков 2004 жылғы кітабында жай сөйлемді жакты және жаксыз, толымды және толымсыз, жалаң және жайылма деп түрлерге жіктейді.

Біз қытай тіліндегі бастауыш-баяндауыш-ык сөйлемнің түрін жіктесуде Хуан Борың, Лияу Шүйдонның «Қазіргі қытай тілі» 2004 жылғы үшінші рет қайта басылған осы кітаптағы түрге жіктеуді зерттеу барысында негізге алдық. Бұнда бастауыш-баяндауыштық сөйлсмнің құрылымы мен сөйлем үлгілерінің ұқсамауына байланысты, зат есімді баяндауышты сөйлем, етістікті баяндауышты сөйлем (етістікті баяндауышты сойлсм өз ішінсн, желілес етістікті сөйлсм, қос міндетті сойлсм, қос толықтауышты сөйлем, '•ft' әріпті сөйлем, 'М' әріпті сөйлсм, болмысты білдіретін сөйлем) сын ссімді баяндауышты сөйлем, бастауыш-баяндауыш сөз тіркесінсн жасалған бастауыш-баяндауышты сойлсм болып бөлінсді деп көрсеткен. Ал казак тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемдерді түрге бөлуде С. Аманжолов, А. Аманжолов, Г. Қосымова қатарлы грамматика ғалымдарының снбегін негізге алдық. С. Аманжолов, А. Аманжолов, Г. Қосымованыш «Қазак тілі» (Алматы: «Мсктсп» баспасы, 2012 ж.) қазіргі казак тіліндсі жай сөйлемдерді құрылымына қарай жакты сойлсм (бастауышты сойлсм) және жаксыз сойлсм (бастауышы жоқ, баяндауыш сөйлсмнің иссі болып тұрған сөйлем) жайылма сөйлем (сөйлемде қосымша сойлсм мүшелсрі дс бар сөйлем) жалаң сойлсм (сөйлемдсі негізгі сойлсм мүшелсрінен жасалған сөйлем), толымды сөйлем (сөйлемде ой толығымен айтылған сөйлем), толымсыз сөйлем (сөйлемде ой толығымен айтылмаған, кейбір мүшелср түсіп қалатын сөйлем), атаулы сойлсм (жалқы ссімдерден жасалған сөйлем) дсп жіктеген. Екі тілдегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемді бірге бір салыстыруға кслмейді. Қытай-казактіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің ұқсастығы: Қытай-казак тіліндегі баяндауыш, толықтауыштың рст тәртібі ұқсамайды, алайда мснгеру-мснгерілу жағы ұқсайды. Қытай-казак тіліндегі жай сөйлемдердің құрылымдық түрлері негізі-

нен ұқсайды. Қазак тілінде сөйлемнің тұрлаулы мүшелерінсн жасалған жай сөйлем түрі жалаң сөйлем деп аталады. Сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерінен жасалған жай сөйлем түрі жайылма сөйлем деп аталады. Сөйлемдегі бастауыштың көріну және көрінбеуі маңызды смес, баяндауыштың каншасыншы жақта тұруына қарап, бастауыш белгілі болған сөйлемді жакты сөйлем дсйміз. Сөйлемде баяндауыштың кай жақ ексіні белгісіз, бастауышы көрінбсйді, алайда логикалык жактан бастауышты білуге болады. Бұндай сөйлемді жаксыз сөйлем дсйміз.

Толымды сөйлем: Сөйлемге қатысты барлык сөйлем мүшелсрі толығымен қатысқан сөйлемді толымды сөйлем дейміз. Бұндай сөйлемде тұрлаулы және тұрлаусыз мүше деп бөлмсйміз.

Толымсыз сойлсм: Сөйлсмге қатысты барлык сөйлем мүшелсрі толығымен қатыспайтын сөйлсмді толымсыз сөйлем дейміз. Бұндай сөйлемде сөйлемге қатысты кейбір сөйлем мүшесі түсіп қалады. Бұл сөйлемде бұйрық, ұран, ой толықтыру, көңіл-күй бсйнсленеді.

(1) Қазак-қытай тіліндсі бастауыш-баяндауыштық емсс сөйлем өз ішінен зат ссімді, сын ссімді, етістікті, одағайлы сөйлем болып бөлінеді.

Бұл қытай-казак тіліндсі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің ұқсастығы.

(2) Қытай тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлемнің ссім сөздерден жасалған түрін, екі тілде бірге-бір салыстыруға болады. Казак тіліндсі ссптік жалғаулары арқылы жасалатын бастауыш-баяндауыштық сөйлем қытай тіліндегі етістік толықтауышты, етістік баяндауышты сөйлемге ұқсайды.

Мысалы: №5 ҰШШШк&io Оның экесі дәрігер. ft III Ш fk Л й ° Біл і м - күш.

ІсІкШ' "» <> Амандық бірінші, жұмыс скінші.

Ш'Шяі^hm.o Ынтымақ-күш.

шшттп^ш) ° Оның мамасы мұғалім.

^ . • npUrf'is^Jo Мықты денсаулық дсне шынықтыруда.

ЖШШ' '< -о Достық бірінші, жарыс скінші.

(3) Бастауыш-баяндауыштық сойлсм казак-қытай тілінде дс бар, оларды салыстыруға болады.

Мысалы: ^ I ^ Й ^ п Ш т ^ В Д » Қазақтың болашағы нұрлы.

№МП'Ч'ЬЖ^го Оның сөйлеу кабілсті менсн мықты.

щ IX п ¥ т ш ш)t щ ш ш и о қазіргі жастардың болашағы нұрлы әрі көрксм.

К 7- \. W ПУ Ш — М" Ш. УТ° Студенттерінің болашағы нұрлы.

Щ\$)%\тьШМо Ол менен билік.
ШШЙО Оның киімі өтс әдсмі.

\ .!Ш^! Мұғалімнің жұмысы өтс жауапты.

ЩЩ М П Ш Ш о Маманның жалақысы жоғары.

(4) Қазақ-қытай тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлсздегі стістік баяндауышты сөйлем негізінен ұқсайды. Бұнда жалаң стістік баяндауышты сөйлсзм жәнс бірлескен етістік баяндауышты сөйлем скі тілде де бар.

Мысалы: f<• Талдар қозғалды. М
IA То Жсл тұрды.

ШШШУто Мен кино көрдім. ШШШ-
Оның фамилиясы Жау.

^МЯЙЖРНо Лау Жау күнге қақталуда. Т
МІ fo Жанбыр жауды.

ШЩЯШто Мен доп тсптім. 'ЩЧЧ№
#.о Шиау мин тапсырма орындады.

7Щ fо Күн ашылды. ffe @ ^ То Ол үйінс
кайтты.

(5) Қазақ-қытай тіліндсгі бастауыш-баяндауыш-
тық смсс сөйлем формасы жактан, анықтамалық
жактан және түргс бөліну жактан ұқсайды.

Мысалы: Зат есімді сөйлсзм: Ш?Кім? Щк.
ЩЩ\ Аллаға шүкір! І#РЕІМархемет! ШШ
IA! Жол болсын!

Сын есімді сөйлсзм: \$Ш,!Нас басты! (!
Тамаша! %ШЩ (о Әдемі.

ЖМТ° Қандай әдсмі. %Щ! Өте жақсы.
fр №44 ! Қандай айбатты жігіт.

Нстксн биік!

Етістікті сөйлем: Щ Щ \ Рахмст! / I ^ I М ы ц
жаса! Ы!^ 'Ш I^Л\Ак жол тілсймін!

Одағайлы сөйлсзм: I^!Ай! і^ІОйпырай!
И!Пак! ^»u! Хаха! ШУЯ\ Ойбай!

Қазақ-қытай тіліндсгі жай сөйлемдсрдің
мағыналық жактан, интонациялық жактан түр-
лсргс бөлінуі ұсас. Екі тілдегі хабарлы, сұраулы,
лспті, бұйрықты сөйлемдер өте ұксас, оларды
өзара салыстыруға әбдсн болады.

References

- 1 Xing Fuyi, "Introduction to Linguistics" Wu Zhenguo editor of Central China Normal University Press, 2005.
- 2 Huang Borong, Liao Xudong editor of "Modern Chinese" 1997 Revised Edition, Higher Education Press.
- 3 Huang Borong, Liao Xudong editor of "Modern Chinese" third revised edition in 2004, Higher Education Press.
- 4 Lu Shuxiang editor of "Modern Chinese eight hundred words" Commercial Press 1980.
- 5 Fan Xiao editor of "multi-angle study of Chinese sentences of" Commercial Press 2009.
- 6 Xing Fuyi "Modern Chinese" Higher Education Press, 2010.
- 7 Edited by Chen Man "Predicate Sentence research" Beijing, China Federation of Literature Publishing House 2008.
- 8 Bin editor of "New Modern Chinese" Shanghai Fudan University Press.
- 9 Xing Fuyi, Wang Guosheng preparation of the "Modern Chinese" Higher Education Press, 2010.
- 10 Akhmet.Baitursynov editor of "Ha sentence structure and sub-species," Almaty, School Press.
- 11 1921. Agama Wolf Ke Ha grammar theory - Almaty, 1996-239 6.
- 12 Oman desk fu "Modern Kazakh" Almaty School Press, 2004.
- 13 PMMeliorance editor of "Hake Grammar Introduction" Almaty Press, 1917.
- 14 H.Ecenov editor "Kazakh complex sentence in 1974," Almaty, School Press.
- 15 K.Akhanov editor of "Ha grammar theory" Almaty Press, 1996.
- 16 Sairambaiva T. editor of "The main ingredient of the sentence" (Kazakh National University Press, 1991).
- 17 Kacymova G. editor of "Kazakh grammar" Almaty 2007.
- 18 Kenecbai va I. Editor of "Kazakh linguistics" bubble Lada Er City 2010.
- 19 Ickakov A. editor of "Modern Kazakh Law" Almaty Press.
- 20 Ermekova T. editor of "Modern Kazakh Predicate Sentence" Almaty 1999.
- 21 Shaykenova K. Editor of «lexicology and logical relationship» in 1995.
- 22 Sadyakasova editor of "Modern Kazakh single unit single sentence" (Almaty Press, 1996).
- 23 Amanjolova S. editor of «Modcm Kazakh language» (Almaty School Press, 2004).
- 24 Ysaicva S., Nazarkaliova K., Dayletbekova Zh. Editor of «Kazakh» (Almaty Atamyra Press, 2011).
- 25 Исаев С, Назарғалиева К., Даулстбекова Ж. 6 сынып оқулығы. Алматы: «Атамұра», 2011.
- 26 Аманжолова С, Аманжолова А., Қосымова Г. 8 сынып оқулығы. Алматы: «Мектеп», 2012.
- 27 Аханов. Қазіргі казак тілі грамматикасы. Алматы, 1996. 239 б.
- 28 Аманжолов. Қазіргі казак тілі грамматикасы. Алматы: «Мектеп» баспасы, 2004.

МАЗМҰНЫ - СОДЕРЖАНИЕ

1-бөлім Тарих	Раздел 1 История
<i>Арзыкулов А.А., Оразбекова Г.Р.</i> Қазақстан мен ҚХР арасындағы эскери ынтымақтастықтың қалыптасуы.....	
<i>Assyl Moldir Bakytzhankizy</i> Chinese factor in central asia.....	
<i>Ем Н.Б., Абейбекова Г.</i> Образ мигрантов на телевидении Южной Кореи (на примере брачных мигрантов).....	
<i>Есбосынов Е.З., Максұтова А.</i> История турецкой прессы.....	
<i>Жұмадилова Г. Т.</i> Место и роль «Сельджукнамс» в культурном наследии Казахстана и Центральной Азии	
<i>Кабделова У.С.</i> Инклюзивное образование как феномен социокультурной реальности общества.....	
<i>Қамидоля Е.Б., Салқынбаев М.Б.</i> Момлүктік Мысыр мен Ллтын Орда мемлекеттік құрылым срекшеліктері.....	
<i>Кокеева Д. hi.</i> Рамакришна ілімінің діни-философиялық мон-маңызы.....	
<i>Конырбай А.Р.</i> Влияние пространственной организации Великого Шелкового пути на развитие цивилизаций вдоль торговых магистралей: прошлое и будущее.....	
<i>Men D. V.</i> The current policy of Kazakhstan on the Korean peninsula.....	
<i>Томпиев М.К.</i> Роль жузової системи в формировании территории Казахстана.....	
<i>Югай М.Р.</i> Семантика цвета в традиционной японской культуре.....	
2-бөлім Филология	Раздел 2 Филология
<i>Абаган А. Б.</i> Киноаударма: түрлері мен ерекшеліктері.....	
<i>Abbasova Z.</i> The ethymology of azerbaijan personal names.....	
<i>Абдурақын Н., Маулет Б.</i> Қытай-қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлесімнің ұқсастығы.....	
<i>Абдурақын Н., Шарыпқазы Н.</i> Қытай-қазақ тіліндегі бастауыш-баяндауыштық сөйлесімнің айырмашылығы	
<i>Абуова А.</i> Интербелсенді одістер арқылы шет тілі ретінде түрік тілін меңгерту.....	
<i>Алжанбаева Ұ.</i> Қожа Іхмет Иасауидің інығармаларын оқытудағы түйінді мәселелер.....	
<i>Алжанбаева Ұ.Т., Сарсен Ш.М.</i> Шығыстық сарында жазылған түркі дастандарының зерттелу тарихы.....	